

Asia: VN/35317/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ulosottokaaren muuttamisesta ja siihen liittyvistä laeista

1. Esitys varojen kohdentamisesta saatavan osille

Lausuntonne yleisesti varojen kohdentamista saatavan osille koskevista muutosehdotuksista.

Esityksen tavoitteita helpottaa ylivelkaantuneiden velallisten asemaa voidaan pitää hyväksyttävänä ja sosiaalisesti perusteltuina. Erityisesti tilanteissa, joissa pitkäkestoinen ulosotto johtaa siihen, että suoritukset kohdistuvat käytännössä ainoastaan korkoihin ilman velkapääoman tosiasiallista vähenemistä, voidaan nykytilaa pitää velallisen kannalta ongelmallisena. Ehdotetulla sääntelyllä voidaan osaltaan tukea velallisen mahdollisuuksia päästä ulos velkakierteestä sekä vahvistaa ulosottojärjestelmän hyväksyttävyyttä ja kannustavuutta.

Samalla voidaan kuitenkin pitää tärkeänä, että sääntelyn vaikutuksia seurataan huolellisesti myös velkojien oikeusaseman sekä luottomarkkinoiden toimivuuden näkökulmasta. Esityksessä ehdotettu määräaikainen voimassaolo vaikuttaa perustellulta sääntelyn vaikutusten arvioimiseksi käytännössä.

Lausuntonne muutosehdotuksen kohdentamisesta kuluttajaluottoihin.

Kuluttajaluottoihin kohdistuvaa rajausratkaisua voidaan pitää lähtökohtaisesti perusteltuna, koska ylivelkaantumiseen liittyvät ongelmat näyttävät korostuvan erityisesti kuluttajaluottosaatavien yhteydessä. Rajauksen voidaan katsoa tukevan sääntelyn kohdentumista niihin velkatilanteisiin, joissa korkojen kasautuminen käytännössä vaikeuttaa velallisen mahdollisuuksia lyhentää velkapääomaa.

Samalla voidaan kuitenkin pitää tärkeänä, että sääntelyn soveltamisalan rajaus on riittävän selkeä ja ennakoitava. Jatkovalmistelussa voisi olla perusteltua arvioida myös sitä, syntykö eri velkatyyppien välille sellaisia käytännön eroja, jotka voivat vaikuttaa velallisten yhdenvertaiseen asemaan.

Lausuntonne varojen kohdentamisjärjestyksen muuttamisen alkamisen edellytyksistä (kuluttajaluoton perimiseksi ollut vuoden aikana vähintään 9 kuukauden ajan voimassa toistuvaistulon ulosmittaus tai maksusuunnitelma, josta tulleet kertymät ovat lyhentäneet vain saatavan korkoa).

Ehdotettu edellytys siitä, että ulosmittaus tai maksusuunnitelma on ollut voimassa vähintään yhdeksän kuukauden ajan vuoden aikana ja että kertymät ovat lyhentäneet vain korkoa, vaikuttaa lähtökohtaisesti perustellulta keinolta kohdentaa sääntely erityisesti pitkäkestoiisiin ja velallisen kannalta vaikeisiin tilanteisiin.

Sääntelyn toimivuuden kannalta voidaan kuitenkin pitää tärkeänä, että soveltamisedellytykset ovat käytännössä mahdollisimman selkeitä sekä ulosottoviranomaisen että asianosaisten näkökulmasta. Lisäksi voisi olla perusteltua arvioida tarkemmin sitä, aiheuttaako määräaikoihin perustuva sääntely tilanteita, joissa vaikutukset muodostuvat sattumanvaraisiksi tai vaikeasti ennakoitaviksi.

Lausuntonne varojen kohdentamiseen ehdotettujen muutosten vaikutuksesta velallisten ja velkojien asemaan. Arvioitko ehdotetuilla muutoksilla olevan sellaisia vaikutuksia, joita esitysluonnoksessa ei ole tunnistettu?

Ehdotetuilla muutoksilla voidaan arvioida olevan velallisten asemaa helpottava vaikutus erityisesti tilanteissa, joissa velan korkokertymä estää velkapääoman tosiasiallisen lyhenemisen. Muutokset voivat lisätä velallisten kannustimia hoitaa velvoitteitaan sekä vähentää kokemusta pysyvistä velkakierteestä.

Velkojien näkökulmasta ehdotuksella voi kuitenkin olla vaikutuksia saatavien kertymiseen ja luottoriskien arviointiin. Vaikutukset voivat käytännössä kohdistua eri tavoin erityyppisiin luotonantajiiin. Lisäksi voisi olla perusteltua arvioida tarkemmin sitä, voiko sääntelyllä olla pidemmällä aikavälillä vaikutuksia kuluttajaluottojen hinnoitteluun tai luoton saatavuuteen.

Lausuntonne varojen kohdentamista koskevan lain voimassaoloajasta.

Ehdotettua neljän vuoden määräaikaista voimassaoloa voidaan pitää perusteltuna sääntelyn vaikutusten arvioimiseksi. Määräaikaisuus mahdollistaa sen, että sääntelyn tosiasialisia vaikutuksia velallisten asemaan, velkojien oikeuksiin sekä ulosottomenettelyn toimivuuteen voidaan seurata ennen mahdollista pysyvää sääntelyratkaisua.

Samalla voidaan pitää tärkeänä, että vaikutusarviointi toteutetaan riittävän kattavasti ja että seurannassa tarkastellaan myös mahdollisia ennakoimattomia vaikutuksia esimerkiksi luottomarkkinoihin ja velkaantumiskehitykseen.

2. Etäosallistuminen ja videotallenteen tekeminen

Lausuntonne etäosallistumista toimituksiin ja ulosottoselvitykseen koskevista ehdotuksista.

Etäosallistumismahdollisuuksien lisäämistä voidaan pitää perusteltuna ulosottomenettelyn sujuvuuden, saavutettavuuden ja tehokkuuden näkökulmasta. Etäyhteyksien hyödyntäminen voi helpottaa asianosaisten osallistumismahdollisuuksia sekä vähentää menettelystä aiheutuvia kustannuksia ja viivästyksiä.

Samalla voidaan kuitenkin pitää tärkeänä, että etäosallistuminen ei heikennä asianosaisten oikeusturvaa tai mahdollisuuksia tulla asianmukaisesti kuulluksi. Käytännön toteutuksessa voidaan pitää merkityksellisenä myös sitä, että käytettävät tekniset ratkaisut ovat toimintavarmoja ja tietoturvallisia sekä että menettelyssä voidaan riittävällä tavalla varmistaa osallistujien henkilöllisyys.

Lausuntonne videotallenteen tekemistä ja säilytysaikaa koskevasta ehdotuksesta.

Videotallenteiden tekemistä voidaan pitää perusteltuna erityisesti oikeusturvan, menettelyn dokumentoinnin sekä mahdollisten epäselvien tilanteiden jälkikäteisen arvioinnin näkökulmasta. Tallenteet voivat myös tukea viranomaistoiminnan läpinäkyvyyttä ja asianmukaista valvontaa.

Samalla voidaan kuitenkin pitää tärkeänä, että tallenteiden säilyttämistä koskeva sääntely täyttää henkilötietojen suojaa ja tietoturvaa koskevat vaatimukset. Säilytysajan tulisi olla oikeasuhtainen suhteessa tallenteiden käyttötarkoitukseen, ja sääntelyn tulisi mahdollisimman selkeästi määrittää tallenteiden käyttö, luovuttaminen sekä hävittäminen.

3. Muut ulosottokaaren muutokset

Lausuntonne muista ulosottokaareen ehdotetuista muutoksista.

Muita ulosottokaareen ehdotettuja muutoksia voidaan pääosin pitää tarkoituksenmukaisina ulosottomenettelyn sujuvoittamisen ja oikeustilan selkeyttämisen näkökulmasta. Menettelyjen selkeyttäminen ja käytännön toimivuuden parantaminen voivat edistää sekä asianosaisten oikeusturvaa että viranomaistoiminnan tehokkuutta.

Samalla voidaan kuitenkin pitää tärkeänä, että myös vaikutuksiltaan rajattujen muutosten osalta arvioidaan huolellisesti niiden yhteisvaikutuksia asianosaisten oikeusasemaan, oikeusturvaan ja menettelyn ennakoitavuuteen. Erityisesti digitalisaatiota ja teknisiä menettelyjä koskevissa muutoksissa voidaan pitää merkityksellisenä sitä, että sääntely säilyy mahdollisimman selkeänä ja helposti sovellettavana käytännössä.

Anh Tran
YDHV lakitiimi